

Utlåtande 2008:131 RIII (Dnr 314-1450/2008)

Etablering av bolag för fordonsgas

Kommunstyrelsen respektive koncernstyrelsen för Stockholm Stadshus AB föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Stockholm Vattens dotterbolag, Stockholm Vatten Utveckling AB, får ombildas till ett renodlat fordonsgasbolag genom att överföra erforderliga anläggningstillgångar från Stockholm Vatten VA AB till Stockholm Vatten Utveckling AB till marknadsvärde godkänns, *bilaga 1*.
2. Justeringar av ändamålsparagrafen i bolagsordningarna för Stockholm Vatten AB och Stockholm Vatten Utveckling AB i enlighet med förslag i *bilaga 2a och 2 b*, godkänns.
3. Avsteg från gällande Finanspolicy, med hänvisning till i förslaget redovisat behov av externfinansiering godkänns,
4. Inriktningen att det nya fordonsgasbolaget i ett senare skede avyttras till en privat eller annan extern intressent godkänns.

Föredragande borgarrådet Ulla Hamilton anför följande.

Ärendet

Styrelsen för Stockholm Vatten beslutade 12 juni 2008 att godkänna en etablering av ett bolag för fordonsgas och att fordonsgasbolaget i ett senare skede ska avyttras till en privat eller annan extern intressent.

Stockholm Vatten AB har de senaste fem åren utvecklat produktionen av biogas som en kompletterande verksamhet till reningen av avloppsvattnet. Utvecklingen var initialt av experimentell natur men snart kunde verksamheten

skapa en kommersiell bas som leverantör av biogas till SL, AGA och Fortum. Vid den omstruktureringsprocessen av Stockholm Vatten som genomförts de senaste åren har VA-verksamheten renodlats genom en koncernbildning med ett moderbolag samt två rörelsedrivande dotterbolag – Stockholm Vatten VA AB samt Stockholm Vatten Utveckling AB.

Fordonsgasverksamheten är idag placerad inom Stockholm Vatten Utveckling AB. En fordonsgasaffär ingår inte i Stockholms stads eller Stockholm Vattens kärnverksamhet och kan bidra till en viss affärsrisk. Därför bör fordonsgasverksamheten placeras i ett separat bolag som kan vidareutveckla affären och den regionala marknaden. I ärendet föreslås fordonsgasverksamheten placeras i Stockholm Vatten Utveckling AB som i samband med detta kommer att renodlas till ett rent fordonsgasbolag.

För att förbereda och besluta om erforderliga investeringar tillhörande etableringen av bolaget planeras en extern projektfinansiering. Detta innebär även en extern prövning av affärens realiserbarhet samt att affärsrisken för Stockholms stad och Stockholm Vatten kan avgränsas på ett tydligt sätt så att inte VA-kollektivet riskerar att drabbas. Fördelen med en extern finansiering är att externa finansiärer kan verifiera affärspotentialen i utvecklingen av fordonsgasbolaget vilket underbygger och kvalificerar nödvändiga investeringar.

Gasbolaget

För att bygga en långsiktig lösning är det viktigt att etablera ett fristående Gasbolag. Bolaget skall i ett första steg baseras i Stockholm Vatten Utveckling AB.

Affärsidén för gasbolaget är att försörja stockholmsregionen med fordonsgas, initialt huvudsakligen baserat på rötgas från avloppsverk, och därmed bygga en plattform för en vidare utveckling av fordonsgasmarknaden i stockholmsregionen. Detta skall göras genom att:

- lönsamt maximera gasförsörjningen
- distribuera och leverera fordonsgas till slutkunder, främst SL och lokala transportföretag, på ett kostnadseffektivt, tillförlitligt och miljövänligt sätt.

För att bidra till att bygga upp denna marknad, kommer gasbolaget initialt att fokusera på större, homogena kundsegment såsom SL, taxibilar och andra lokala transportföretag. Detta för att man snabbt och kostnadseffektivt skall kunna bygga upp erforderliga volymer och därigenom skapa en solid finansiell bas för vidare expansion. När gasbolagets produkt har fått fäste hos dessa stör-

re kundsegment, kommer målgrupperna att kunna utvidgas till att omfatta andra kundgrupper såsom t.ex. privatbilister.

Stockholm Vatten förfogar idag över en årlig produktionskapacitet om 9,9 MNm³ biogas i sina två reningsverk i Henriksdal (6,9 MNm³) och Bromma (3 MNm³). Idag finns dock bara substrat, dvs. avloppsslam, fettslam, etc., för att producera cirka 8 MNm³ per år, varav 6,1 MNm³ i Henriksdal och 1,9 MNm³ i Bromma.

Lönsamhet

De årliga försäljningsintäkterna efter utbyggnaden uppskattas till 62 mnkr. I det korta perspektivet uppgår investeringskostnaden till 40 mnkr och avser investeringar i befintliga anläggningar, inköp av 10 st. flak för distribution samt två nya tappställen. Därutöver tillkommer övertagandet av befintliga anläggningstillgångar till ett uppskattat marknadsvärde på 80 mnkr. Det nya gasbolaget är sålunda i behov upplåna 120 mnkr vid en extern finansiering.

I kalkylen förutsätts vidare att inköp av rågas köps enligt gällande avräkningsmodell mellan Stockholm Vatten VA AB och Stockholm Vatten Utveckling AB och att biogasen säljs enligt nu gällande avtal med en årlig inflationsuppräknning på 2 %.

Räntesatsen för upplåningen har bedömts till 5 % och avskrivningstiden på anläggningstillgångarna är satt till 10 år.

Lönsamheten med ovan nämnda förutsättningar visar på att verksamheten ger ett positivt kassaflöde år 2 (2010) och att resultatet efter finansnetto blir positivt redan det första året (*bilaga 1*).

Bolagets organisation

Gasbolaget kommer att ha sitt huvudkontor i Stockholm och kommer att träffa ett hyresavtal med Stockholm Vatten om att förhyrning i Stockholms Vattens lokaler.

Organisationen bedöms inledningsvis bestå av fyra anställda för att kunna täcka de viktigaste funktionerna; finans och administration, affärsutveckling (och marknadsföring), försäljning, produktion, distribution och logistik. I detta fall kommer VD att i ett första steg hantera administrativa, finansiella samt försäljningsrelaterade frågor.

Beredning

Ärendet har initierats av Stockholm Vatten AB. Ärendet har beretts av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB i ett gemensamt tjänsteutlåtande. Beslut har fattats av koncernstyrelsen Stockholms Stadshus AB.

Mina synpunkter

Det har under en lång tid funnits uppenbara problem på fordonsgasmarknaden i Stockholm. Ett problem är att det finns för få aktörer på marknaden. Därför är etablerandet av fordonsgasbolaget en viktig satsning för att möta den ständigt ökande efterfrågan som finns från företag och bilister. Satsningen syftar till att utveckla biogasproduktionen i Stockholm och bidra till en fungerande marknad.

Stockholm har hårt prövade gasbilsägare som har fått erfara regionens brist på gas i form av tomma pumpar vid tankställena. Problemet med tankställena utan gas är en effekt av att den tidigare majoriteten (s, v och mp) inte accepterade naturgasback-up, en back-up för att säkerställa tillgången på fordonsgas som finns på alla andra håll i Sverige. Detta har vi nu ändrat på och vi ser tydliga resultat i form av fungerande och välfyllda tankställena för biogas. Detta har varit ett nödvändigt steg mot en bättre fungerande marknad.

Kvarvarande utmaningar för att få marknaden att fungera är att få fler tankställena, en utökad produktion och förbättrad konkurrens. Med tanke på att produktionen av biogas gått relativt långsamt fram i stockholmsregionen anser jag att det är möjligt för staden att vara pådrivande i processen mot att skapa bättre marknadsförutsättningar. Detta kan ske genom att staden, på det sätt som föreslås, tar initiativet för att öka produktion, distribution och försäljning av biogas och därmed möta kundernas ökade efterfrågan på fordonsgas. En fordonsaffär ingår emellertid inte i Stockholm Vattens kärnverksamhet och jag vill betona att verksamheten bör avyttras inom en snar framtid. En försäljning av gasbolaget innebär dessutom en ytterligare renodling av Stockholm Vattenkoncernen och att bolaget kan koncentrera sig på kärnverksamheten.

För att förenkla en överlåtelse av fordonsgasbolaget till en privat eller annan extern intressent tillstyrker jag Stockholm Vattens förslag om att göra ett undantag från finanspolicyn och att upplåning av ca 120 mnkr i samband med etableringen av fordonsgasbolaget sker externt under förutsättning att finansieringen sker i samråd med stadens enhet för finansstrategi.

Bilagor:

1. Förslag till fordonsgasbolag
2. Bolagsordningar för Stockholm Vatten AB och Stockholm Vatten Utveckling AB

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. i huvudsak bifalla punkterna 1 och 2 i borgarrådets förslag till beslut
2. avslå punkterna 3 och 4 i borgarrådets förslag till beslut
3. därutöver anföras

Miljöpartiet är positivt till att staden bildar ett bolag för biogasproduktion. Vi anser att bolaget ska ha som uppgift att maximalt utnyttja matavfallet i staden för produktion av biogas. Bolaget ska inte hantera eller distribuera fossil naturgas utan enbart förnyelsebar biogas.

Miljöpartiet har en hög ambition för utveckling och användning av biogas i Stockholm.

Vi har flera förslag till en ökad produktion av biogas i staden vilka beskrivs i vår biogasstrategi som lämnades in i skrivelse till kommunstyrelsen 2008-04-25.

Genom en uppbyggnad av biogasproduktionskapaciteten kan inblandning av fossil naturgas som back-up till biogasen undvikas i Stockholms stad. Stadens nuvarande otillräckliga biogasstrategi måste kompletteras med en målsättning och en strategi för när flytande naturgas ska fasas ut i Stockholms stad. Under tiden måste staden införa ett begränsningsmål för hur mycket fossilgas som får användas som reservbränsle årligen.

Ett av det nya bolagets huvuduppdrag ska vara att se till att stadens, företagens och stockholmarnas matavfall nyttjas maximalt för biogasproduktion, samtidigt som mängden biologiskt material i avfallet som idag transporteras till förbränning minimeras.

Enligt Kommunförbundet Stockholms läns rapport ”Scenarier för insamling och behandling av matavfall i Stockholms län” finns idag en stor oanvänd potential i matavfallet från länets hushåll. De förespråkar att insamlingen av matavfall byggs ut.

Dagens miljöbelastning orsakat av avfall måste minska. Det finns även ett nationellt mål om att minst 35 % av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker senast år 2010 ska samlas in och återvinnas genom biologisk behandling. Dessutom finns både kort- och långsiktiga nationella mål för att kraftigt minska klimatutsläppen.

Idag måste Stockholms stad betala Fortum 100 miljoner kr per år för stockholmarnas hushållsavfall för att bränna det i Högdalenverket. Matavfallet i detta hushållsavfall utgör ca 28 %, vilket staden alltså betalar minst 28 miljoner kronor för att bränna. Matavfall är inget bra material att bränna. Det är slöseri med energi och ekonomiska resurser.

Med tanke på den stora efterfrågan på fordonsgas i Stockholms stad och län bör matavfallet istället användas främst till framställning av förnyelsebar biogas. Långsiktigt bör målet vara att skapa ett system som tar tillvara allt matavfall så att så mycket som möjligt kan användas för produktion av biogas.

Det enklaste och minst resurskrävande sättet att samla in matavfallet är att införa avfallskvarnar i hushållen för att använda de befintliga avloppsledningarna för transport av matavfallet till Stockholm Vattens avloppsreningsverk för att där kunna rötas till biogas.

Miljöpartiet har flera förslag till ökad insamling av matavfall i den biogasstrategi som vi lämnade till kommunstyrelsen 2008-04-25.

Det är inte en särskild kommunal uppgift att producera fordonsbränsle, men det är värdefullt att ta hand om de råvaror som finns inom staden på bästa sätt. Stockholms stad har avloppsvatten och matavfall som måste omhändertas och dessa är utmärkt råvara. Bolaget bör fortsätta i stadens ägo och inte säljas om det nya bolaget har inriktningen att producera biogas utifrån avloppsvattnet, matavfall eller andra lämpliga lokala organiska restprodukter. Däremot anser vi att den privata marknaden ska sköta distributionen av den producerade biogasen.

Att det tidigare utvecklingsbolaget nu görs om till ett bolag med ändamålet att producera fordonsgas får inte innebära att Stockholm Vatten på något sätt nedprioriterar det nödvändiga miljö- och utvecklingsarbetet. Detta ansvar ligger nu hos moderbolaget Stockholm vatten och bör ha en hög prioritet. Även övriga funktioner som idag finns i Stockholm Vatten Utveckling AB ska överföras till moderbolaget Stockholm Vatten.

För övrigt vill vi påpeka att oppositionens reservationer både i Stockholm Vatten AB och i Stockholms Stadshus AB helt saknas i ärendet. Dessa ska vara med i samtliga ärenden som presenteras för borgarrådsberedningen, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Reservation anfördes av borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Avslå föredragande borgarrådets förslag till beslut
2. Därutöver anför följande.

Vi är positiva till att utveckla fordonsgasen men vill även utifrån existerande gasproduktion vid reningsverken komplettera med organiskt avfall från olika håll och successivt bygga upp ett nytt energibolag som producerar mer än bara fordonsgas. Vi är

starkt negativa till att ombilda Stockholm Vattens dotterbolag till ett renodlat fordonsbolag eftersom detta syftar till en framtida försäljning och privatisering av bolaget.

De förslag som det föreliggande ärendet rymmer är otillfredställande ur minst två perspektiv. För det första är det i praktiken dödsstöten för Stockholm Vattens utvecklingsarbete (även om det göms i en påstådd satsning).

För det andra innebär det - återigen - att den borgerliga majoriteten låter medborgare investera medel i att bygga upp och utveckla verksamheter som man sedan överlåter åt privata intressen

Det stämmer dessutom till eftertanke ur åtminstone två aspekter. För det första kan man fråga sig hur bolaget ska kunna utveckla miljöarbetet när man sålt ut sin utvecklingsverksamhet. Det rimmar väl med den nya strategiska planens skrivningar om att ha som ambition att följa de miljöambitioner som bolaget är ålagt enligt lag, men rimmar illa med skrivningarna om att utveckla verksamheten för miljön.

För det andra kan man fråga sig vad som egentligen betraktas som en naturlig del av bolagets verksamhet. Många har framhållit att Ecoferm var en verksamhet som inte gick att förena med Stockholm Vattens uppdrag och uppgift, men nu anses det vara förenligt med bolagets uppgift att distribuera gas och etablera pumpstationer. Det är uppenbart att det inte finns någon konsekvens i hur man resonerar om bolagets uppgift eller hur man använder begreppen. Det torde förvirra både skattebetalare, va-kollektiv, anställda i bolaget och - sannolikt - både styrelse och bolagsledning.

Denna ståndpunkt hade varit tillgänglig för borgarrådsberedning, kommunstyrelse och kommunfullmäktige om roteln valt att bifoga oppositionens reservationer i Stockholm Vatten AB i ärendet.

Kommunstyrelsen respektive koncernstyrelsen för Stockholm Stadshus AB föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Stockholm Vattens dotterbolag, Stockholm Vatten Utveckling AB, får ombildas till ett renodlat fordonsgasbolag genom att överföra erforderliga anläggningstillgångar från Stockholm Vatten VA AB till Stockholm Vatten Utveckling AB till marknadsvärde godkänns, *bilaga 1*.
2. Justeringar av ändamålsparagrafen i bolagsordningarna för Stockholm Vatten AB och Stockholm Vatten Utveckling AB i enlighet med förslag i *bilaga 2a och 2 b*, godkänns.
3. Avsteg från gällande Finanspolicy, med hänvisning till i förslaget redovisat behov av externfinansiering godkänns.

4. Inriktningen att det nya fordonsgasbolaget i ett senare skede avyttras till en privat eller annan extern intressent godkänns.

Stockholm den 27 augusti 2008

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulla Hamilton

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Tomas Rudin, Malte Sigemalm* och *Mirja Rähä Järvinen* (alla s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (v) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* och *Emilia Hagberg* (båda mp) med hänvisning till reservationen av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Styrelsen för Stockholm Vatten beslutade 12 juni 2008 att godkänna en etablering av ett bolag för fordonsgas och att fordonsbolaget i ett senare skede ska avyttras till en privat eller annan extern intressent.

Stockholm Vatten AB har de senaste fem åren utvecklat produktionen av biogas som en kompletterande verksamhet till reningen av avloppsvattnet. Utvecklingen var initialt av experimentell natur men snart kunde verksamheten skapa en kommersiell bas som leverantör av biogas till SL, AGA och Fortum. Vid den omstrukturering av Stockholm Vatten som genomförts de senaste åren har VA-verksamheten renodlats genom en koncernbildning med ett moderbolag samt två rörelsedrivande dotterbolag – Stockholm Vatten VA AB samt Stockholm Vatten Utveckling AB.

Fordonsgasverksamheten är idag placerad inom Stockholm Vatten Utveckling AB. En fordonsgasaffär ingår inte i Stockholms stads eller Stockholm Vattens kärnverksamhet och kan bidra till en viss affärsrisk. Därför bör fordonsgasverksamheten placeras i ett separat bolag som kan vidareutveckla affären och den regionala marknaden. I ärendet föreslås fordonsgasverksamheten placeras i Stockholm Vatten Utveckling AB som i samband med detta kommer att renodlas till ett rent fordonsgasbolag.

För att förbereda och besluta om erforderliga investeringar tillhörande etableringen av bolaget planeras en extern projektfinansiering. Detta innebär även en extern prövning av affärens realiserbarhet samt att affärsrisken för Stockholms stad och Stockholm Vatten kan avgränsas på ett tydligt sätt så att inte VA-kollektivet riskerar att drabbas. Fördelen med en extern finansiering är att externa finansiärer kan verifiera affärspotentialen i utvecklingen av fordonsgasbolaget vilket underbygger och kvalificerar nödvändiga investeringar.

Stockholm Vatten AB

Styrelsen för Stockholm Vatten AB beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2008 följande

- att för egen del tillstyrka samt föreslå styrelsen för Stockholms Stadshus AB godkänna i ärendet redovisat förslag om etablering av ett Fordonsgasbolag,
- att förslå styrelsen för Stockholms Stadshus AB att hemställa om att kommunfullmäktige beslutar att;
 1. godkänna att Stockholm Vatten Utveckling AB får ombildas till ett

renodlat Fordonsgasbolag genom att överföra erforderliga anläggningstillgångar från Stockholm Vatten VA AB till Stockholm Vatten Utveckling AB till ett marknadsvärde.

2. godkänna justeringar av ändamålsparagrafen i bolagsordningarna för Stockholm Vatten AB och Stockholm Vatten Utveckling AB i enlighet med förslag.

3. med hänvisning till i förslaget redovisat behov av externfinansiering godkänna att avsteg för göras från vad som stipuleras i gällande Finanspolicy.

4. godkänna att aktierna i Fordonsgasbolaget sedermera får försäljas till en extern intressent.

att därefter uppdra åt verkställande direktören att träffa erforderliga interna avtal och i övrigt vidta de verkställighetsåtgärder som erfordras samt återkomma till styrelsen med en slutlig redovisning för vidare återredovisning till styrelsen för Stockholms Stadshus AB.

Stockholm Vattens AB:s tjänsteutlåtande daterat den 12 juni 2008 har i huvudsak följande lydelse.

En kort beskrivning av förslaget till fordonsgasbolag framgår av bilaga 1. Förslag till nya bolagsordningar framgår av bilaga 2a och 2b.

BEREDNING

Ärendet har initierats av Stockholm Vatten AB. Ärendet har beretts av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB i ett gemensamt tjänsteutlåtande. Beslut har fattats av koncernstyrelsen Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB beslutade vid sitt sammanträde den 16 juni 2008 följande

- A. Kommunstyrelsen respektive koncernstyrelsen för Stockholms Stadshus AB föreslår kommunfullmäktige besluta följande
 - 1. godkänna att Stockholm Vattens dotterbolag, Stockholm Vatten Utveckling AB, får ombildas till ett renodlat fordonsgasbolag genom att överföra

erforderliga anläggningstillgångar från Stockholm Vatten VA AB till Stockholm Vatten Utveckling AB till ett marknadsvärde,

2. godkänna justeringar av ändamålsparagrafen i bolagsordningarna för Stockholm Vatten AB och Stockholm Vatten Utveckling AB i enlighet med förslag i *bilaga 2*,
3. med hänvisning till i förslaget redovisat behov av externfinansiering godkänna att avsteg får göras från vad som stipuleras i gällande Finanspolicy,
4. godkänna inriktningen att det nya fordonsbolaget i ett senare skede avyttras till en privat eller annan extern intressent.

B. Koncernstyrelsen föreslås för egen del besluta följande

1. godkänna i ärendet redovisat förslag om etablering av ett Fordonsgasbolag samt att, under förutsättning att kommunfullmäktige bifallit koncernstyrelsens hemställan, Stockholms Stadshus AB återkommer till koncernstyrelsen med en slutlig redovisning efter genomförda interna transaktioner inom Stockholm Vatten och när erforderliga verkställighetsåtgärder för bolagets bildande vidtagits,
2. förklara protokollet i denna paragraf omedelbart justerat

Stadsledningskontorets och Stockholms Stadshus AB:s tjänsteutlåtande daterat den 16 juni 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Med tanke på att produktionen av biogas gått relativt långsamt fram i Stockholmsregionen anser koncernledningen att det är möjligt för staden att vara pådrivande i processen mot att skapa bättre marknadsförutsättningar. Detta kan ske genom att staden, på det sätt som föreslås, tar initiativet för att öka produktion, distribution och försäljning av biogas och därmed möta kundernas ökade efterfrågan på fordonsgas. En fordonsaffär ingår emellertid inte i Stockholm Vattens kärnverksamhet och koncernledningen vill betona att verksamheten bör avyttras inom en snar framtid. En försäljning av gasbolaget innebär dessutom en ytterligare renodling av Stockholm Vattenkoncernen och att bolaget kan koncentrera sig på kärnverksamheten.

För att förenkla en överlåtelse av fordonsgasbolaget till en privat eller annan extern intressent tillstyrker koncernledningen Stockholm Vattens förslag om att göra ett undantag från finanspolicyn och att upplåning av ca 120 mnkr i samband med etableringen av fordonsgasbolaget sker externt under förutsättning att finansieringen sker i samråd med stadens enhet för finansstrategi